

DEEL I.

DE WERKZAAMHEDEN.

De registratie als aannemer kan verkregen worden door bedrijven, die voor de hierna vermelde werkzaamheden ingeschreven zijn in het handels-of beroepsregister¹.

De inhoudings- en doorstortingsplicht, de hoofdelijke aansprakelijkheid en de melding van werken gelden ook bij de uitvoering van deze werkzaamheden, zodat we hen eerst omschrijven.

De werkzaamheden zijn dezelfde, als waar de B.T.W.-verleggingsregeling² van toepassing op is.³

De beslissingen, die de Fiscus in het kader van die regeling neemt, zijn dus ook op de registratie-reglementering van toepassing.

Die werkzaamheden zijn:

1° het verrichten van een werk in onroerende staat :

- het bouwen, verbouwen, afwerken, inrichten, herstellen, onderhouden, reinigen en afbreken van een uit zijn aard onroerend goed,
- het leveren en aanbrengen van een roerend aan een onroerend goed, zodat het onroerend wordt.

2° het leveren en aanhechten van een aantal uitrustingen aan een gebouw,

3° het aanhechten, plaatsen, herstellen, onderhouden en reinigen van die goederen, zonder hun levering.

4° het ter beschikking stellen van personeel voor het verrichten van voorgaande werkzaamheden.

Hierna worden deze werkzaamheden nader omschreven:

1° het bouwen, verbouwen, afwerken, inrichten, herstellen, onderhouden, reinigen en afbreken van een uit zijn aard onroerend goed.

ONROEREND GOED

Onroerende goederen uit hun aard zijn zaken, die niet kunnen worden *verplaatst*, nml. de grond en alles wat eraan is vastgehecht en eraan vastzit, zoals planten en gebouwen.

De gebouwen moeten in die mate aan de grond zijn vastgehecht dat zij niet zonder schade kunnen worden verplaatst of verwijderd.

---

¹ Met uitzondering van de sociale economiebedrijven, die geen dergelijke inschrijving moeten hebben (zie hierna).

² Art. 20, § 2 van het K.B. nr. 1 van 29 december 1992. Zie ook Van Bauwel e.a., o.c., 19 e.v.

³ Art. 1 K.B.

Ook andere goederen dan gebouwen kunnen als *onroerend uit hun aard* worden beschouwd, als zij zo zwaar en groot zijn dat zij niet verplaatsbaar zijn, ook als zij niet aan de grond vastzitten (b.v. bepaalde standbeelden of machines)⁴.

Een "onverplaatsbaar" goed wordt thans omschreven als een bouwwerk, dat bestemd is om duurzaam ter plaatse te blijven en waarvan de steun op de grond zijn stabiliteit verzekert, ook als het geen permanent karakter heeft en zelfs theoretisch verplaatsbaar is⁵.

Recent werd dit nog versoepeld in de zin dat het "voorwerp", dat duurzaam op een bepaalde plaats blijft, en verbonden is met de grond, beperkte functionele bewegingen mag maken (in casu een rolkraan, die op een kaai via rails beperkt beweegt)⁶.

Voorbeelden van "onroerende goederen uit hun aard" zijn :

- de grond en de ondergrond,
- gebouwen: woningen, flatgebouwen, openbare gebouwen, fabrieken, bungalows, chalets, hoeven, loodsen, garages, handelspanden, stallen, grote reservoirs en silo's, productie-eenheden, koelkamers,
- burgerlijke bouwwerken: bruggen, dijken, sluizen, wegen, spoorwegen, kaden, dokken, waterzuiveringstations,
- beplantingen.

Een *ship* is geen onroerend goed uit zijn aard; het bouwen, herstellen, reinigen enz. van een schip is dus niet aan de reglementering onderworpen, alhoewel die werkzaamheden perfect kunnen overeenstemmen met degene welke aan een onroerend goed worden uitgevoerd.

Een circulaire van de fiscus⁷ geeft voorbeelden van *werken* aan onroerende goederen, zoals :

- Bouw-sector :

- bepleisteringswerken,
- heien van funderingspalen,
- reinigen of schilderen van een gevel,
- vervangen en wassen van ruiten,
- vegen van schoorstenen,
- onderhouden van ketels, branders en liften,
- ontstoppen van riolen en reinigen van rioolputten.

- Tuinbouw-sector :

het aanleggen en onderhouden van tuinen, parken en voetbalvelden.

---

⁴ H. De Page en R. Dekkers, *Traité Elémentaire de Droit Civil Belge*, V, nr. 639, 640 en 683; R. Dekkers, *Handboek van Burgerlijk Recht*, nr. 745.

⁵ Hof van Cassatie, 24 januari 1966, R.W., 1966-67, kol. 736; 8 december 1970, R.W., 1970-71, kol. 1373; 15 september 1988, R.W., 1988-89, 879.

⁶ Hof v. Cassatie, 14 februari 2008, noot V. Sagaert, *Onroerendmaking door incorporatie: over het verschil tussen beweegbaarheid en verplaatsbaarheid*, R.W., 2008-2009, 456.

⁷ 3 september 1979, Bull. Bel., nr. 577, 1391.

De arbeidsrechtbank te Charleroi⁸ besliste dat werken, die in de overeenkomst omschreven worden als tuinieren (jardinage), maar die bestaan uit het aanleggen van het terrein rondom het huis, met inbegrip van het herstellen van de afsluiting, het plaatsen van draad en het onderhouden en herstellen van muurtjes, onder het toepassingsgebied vallen.

- Landbouw-sector :

- graven en reinigen van grachten,
- vellen van bomen en rooien van stronken.

Is een *boom* een onroerend of een roerend goed ? Als hij staat is hij onroerend, als hij ligt is hij roerend. Zo is de reglementering van toepassing op het snoeien van ongevelde bomen, het vellen van bomen en het rooien van stronken, maar niet op het snoeien en uitkappen van gevelde bomen, en het uitslepen en afvoeren van het hout⁹.

Schoonmaaksector :

Wij mogen er de schoonmaaksector aan toevoegen. Inzake de reiniging van een onroerend goed is de reglementering van toepassing op alle reinigingswerken, wat ook hun aard of omvang is¹⁰, dus ook op de dagelijkse schoonmaak.

2°. het inwerken van een roerend in een onroerend goed, zodat het onroerend (uit zijn aard) wordt.

Hieronder valt de levering en plaatsing, of de plaatsing alleen, van zaken, die *een geheel vormen met het gebouw* (of onroerend goed) en - na hun inwerking - als een onderdeel ervan kunnen beschouwd worden, zoals deuren, trappen, leidingen¹¹ en schoorstenen.

Als zo'n inwerking (incorporatie) werd ook de levering van een inzetkachel met plaatsing in de opening van een open haard of sierschouw aanzien, als de haard of kachel de opening, eventueel na te zijn aangepast¹², volledig vult en er een geheel mee vormt¹³.

Zelfs ingewerkte roerende goederen, die zonder of met weinig schade kunnen worden weggenomen, kunnen als onroerend uit hun aard worden beschouwd¹⁴, als ze bedoeld zijn om duurzaam en gewoonlijk met het gebouw verbonden te zijn, zoals ingebouwde slaapkamer- of vestiairekasten¹⁵.

De rechtspraak geeft echter geen eenduidige interpretatie aan het begrip "onroerend door incorporatie"; zo werd een centrale verwarming niet¹⁶ en een verchromde pomp, een betonnen afsluiting en een koepel in gekleurd glas wel

---

⁸ 11 januari 1990, J.T.T., 1990, 259.

⁹ Parl. Vr. Gillet, 17 juli 1987, Vr. en Antw., Senaat, 1986-87, nr. 46, 2924-25.

¹⁰ Hof van Cassatie, 9 oktober 2006, Juridat.

¹¹ Van gas, water, elektriciteit, telefoon.

¹² bv. door het aanbrengen van isolatie, afsluiten door metselwerk of een sierplaat.

¹³ R. Derine, F. Van Neste en H. Vandenberghe, o.c., nr. 43.

¹⁴ Ch. Aubry, P. Esmein, Droit civil Français, II, 164, nr. 13.

¹⁵ Rb. Oudenaarde, 5 mei 1997, aangehaald in Van Bauwel e.a., o.c., 30.

¹⁶ Huy, 26 mei 1954, Jur. Liège, 1954-55, 6.

als onroerend uit hun aard beschouwd, omdat ze "stevig vastzitten in het geheel"¹⁷.

Voorbeelden van de incorporatie van een roerend goed, zodat het onroerend uit zijn aard wordt, zijn :

Bouw-sector :

- ingraven van een reservoir,
- inbouwen van een waterzuiveringsfilter in een zwembad,
- inplanten van verkeersborden en reclamepanelen¹⁸,
- plaatsen van scheidingswanden,
- leveren van holle welfsels of vloerbeschotten¹⁹,
- leveren van stortklaar beton in de bekisting,
- ingraven of inmetselen van leidingen in de grond,
- plaatsen van industriële leidingen, die een "constructie" op zichzelf vormen²⁰,
- plaatsen van hang- en sluitwerk,
- strooien van grind en zout op wegen,
- verharderen en onderhouden van wegen door het aanbrengen van steengruis en teer,
- plaatsen van een antenne op een pyloon of van een gemeenschappelijke antenne.

Landbouw-sector :

- uitstrooien van meststoffen, spreiden van mest,
- rooien en verstuiven,
- planten,
- draineren en irrigeren,
- ontsmetten,
- onderhouden van beplantingen, maaien van bermen²¹.

ONROEREND DOOR BESTEMMING

De reglementering is niet van toepassing op roerende goederen, die niet door inwerking onroerend uit hun aard worden, maar die (voor hun exploitatie en

---

¹⁷ Vrederechter Geraardsbergen, 28 juni 1968, Pas. 1970, II, 33; R.G.E.N., 1971, 21.462; R. Derine en P. Hamelink, Zakenrecht, Overzicht van de Rechtspraak (1969-1972), T.P.R. 1973, 785.

¹⁸ Als ze bevestigd zijn aan (een voetstuk,) een paal of een zuil, die ingewerkt zijn in de grond of aan een muur bevestigd zijn. Zelfs als verlichte reclamepanelen zo niet onroerend worden, is de reglementering van toepassing op elektriciteitswerken, zoals het inkassen van elektriciteitskabels; bindende beslissing nr. 7 van de Stuurgroep, B.S. 11 augustus 2004, p. 59.667.

¹⁹ Als ze op hun plaats van bestemming worden neergelegd op de al gebouwde kelders of gemetselde muren.

²⁰ Van Bauwel H. e.a., o.c., 22.

²¹ Voor een toepassing van de reglementering op werkzaamheden in de landbouwsector, zie de uitspraken van de Hoven van Beroep Luik, 21 december 1994, F.J.F., 1995, 261 en Bergen, 6 december 1996, F.J.F., 1997, 107 inzake het planten en rooien van bieten.

verfraaiing) blijvend met een landbouw-, industrieel-, of handelsgoed verbonden zijn en onroerend "door bestemming" worden²².

Het zijn verplaatsbare hulpzaken, zoals machines of zelfs vrachtwagens, die - in sommige opzichten - niet door hun materiële aanhechting, maar door hun diende functie voor het goed, als onroerend "door bestemming" worden beschouwd en hierdoor soms aan dezelfde rechtsregels worden onderworpen als het onroerend goed, waarmee zij een eenheid vormen²³.

GEEN ROERENDE GOEDEREN DIE DOOR INWERKING ONROEREND WORDEN

De fiscus is van oordeel dat de volgende werkzaamheden niet tot gevolg hebben dat het roerend goed door inwerking onroerend uit zijn aard wordt :

- het verankeren van een werktuigmachine in een betonnen voetstuk, ook al omvat de plaatsing het maken van dit voetstuk (betwistbaar),
- het vastvlijzen van een machine in de grond en het aansluiten ervan op leidingen voor water, lucht of elektriciteit,
- het vasthechten van een koeltoonbank aan de vloer met cement of lijm, of het in metselen ervan aan steunpunten,
- het aanhechten aan een gebouw van spiegels, kapstukken, hangkasten (in een vestiaire), hangklokken, turnmateriaal, schoolborden, orgels, beiaarden, kerkklokken en uurwerken,
- het vastschroeven van podiums of kipzetels in de vloer van spektakelzalen.

Het standpunt van de administratie is voor de opdrachtgevers een belangrijk gegeven, waarop zij zich best afstemmen.

Ook werd gevonnen dat een "stand" geen onroerend goed uit zijn aard wordt, waarop de reglementering van toepassing is²⁴, als hij van de grond kan worden losgemaakt zonder te worden gebroken of beschadigd, kan worden verplaatst door het wegnemen van de moeren, welke vastgevezen zijn in aan de grond verankerde bouten en kan worden verwijderd zonder de bodem te beschadigen.

3°. De uitrusting van gebouwen.

De inwerking van een roerend goed in een gebouw zodat het onroerend "uit zijn aard" wordt is niet strikt omljnd; ook worden toestellen aan het gebouw gehecht zonder dat er sprake is van "incorporatie". Daarom heeft de wetgever alle twijfel willen wegnemen door de aanhechting van een aantal uitrustingen aan een gebouw uitdrukkelijk onder het toepassingsgebied te plaatsen, welke ook hun graad van incorporatie in het gebouw is²⁵.

Het betreft het leveren en plaatsen, of het louter aanhechten of plaatsen (zonder te leveren), het herstellen, onderhouden en reinigen van de volgende uitrustingen van gebouwen²⁶ :

²² Aarlen, 6 oktober 1970, Jur. Liège, 1970-71, 204; zie ook : J. Hansenne, Les biens, Examen de Jurisprudence 1970-75, R.C.J.B., 1977, nr 1.

²³ H. Vandenberghe, Zakenrecht, 1971-1972, 16; R. Dekkers, o.c., nr. 747 e.v.

²⁴ Arbeidsrb. Luik, 11 september 1990, J.L.M.B., 1991, 843.

²⁵ Art. 20, § 2, 1° a) tot f) K.B. 29 december 1992.

²⁶ Art. 20, § 2, 3° K.B. 29 december 1992.

a. Centrale verwarming :

De centrale verwarming en de airconditioning, met inbegrip van de branders, de reservoirs en de regel- en controletuistellen, die verbonden zijn met de ketels of radiatoren.

Volgens de Fiscus moet het een centraal verwarmingssysteem zijn, dat door middel van verschillende toestellen, die verbonden zijn met één warmtebron, warmte verspreidt in één of meer lokalen.

De verwarming door middel van verschillende gasconvectoren is dan geen centrale verwarming, daar zij weliswaar aangesloten zijn op de "centrale gasleiding", maar niet op één centrale warmtebron.

Een warmelucht-generator, die warmte langs leidingen of kanalen in verschillende lokalen verspreidt, is wel een centrale verwarming, evenals een systeem met in verschillende lokalen opgestelde elektrische warmteverdelers, waarvan de werking wordt geregeld door één warmteregelaar.

De *airconditioning* is een in het gebouw geïntegreerd systeem, dat instaat voor de klimaatregeling (afkoeling, verwarming, vochtigheidsgraad en luchtzuivering) in het gebouw.

b. Sanitaire installatie :

De sanitaire installatie en al de vaste toestellen voor sanitair of hygiënisch gebruik, die aangesloten zijn op een waterleiding of een riool²⁷, met inbegrip van de waterverzachters.

Volgens de Fiscus omvat deze installatie o.m. de buisleidingen, kranen, pompen, gootstenen, wastafels, W.C's, urinoirs, bidets, voetbaden, badkuipen en warmwatertuistellen, ongeacht waar ze in het gebouw worden geplaatst.

c. Elektrische installatie.

De elektrische installatie met uitzondering van de verlichtingstuistellen en de lampen. Voor verlichtingstuistellen en lampen geldt de reglementering dus niet.

De elektrische installatie omvat ook de elektrische *signalisatie* van wegen, spoorwegen, rivieren, zee- en luchtwegen, evenals de bliksemafleiders.

De fiscus stelt echter dat de elektrische installatie de verlichtingstuistellen en lampen omvat, als zij ingewerkt zijn in (valse) plafonds, omdat ze dan geïncorporeerd zijn in het gebouw.

d. Bel- en alarminstallatie :

De elektrische belinstallatie, de brandalarmtuistellen, de alarmtuistellen tegen diefstal en de huistelefoons.

Een elektrische belinstallatie bevat o.m. trillers met zoemtoon of melodie.

Een brandalarmtuistel is aangesloten op een waterleiding en o.m. uitgerust met smeltveiligheden of uitzettingskleppen, elektrische weerstandgeleiders, foto-elektrische cellen of detectors.

---

²⁷ Art. 1, 2°, b K.B.

Een alarmtoestel tegen diefstal en huistelefoon is o.m. een uitrusting om tussen verschillende vertrekken van een gebouw te telefoneren, en een elektrische deuropener met deurtelefoon.

e. Keuken- of badkamermeubelen :

De opbergkasten, gootstenen, gootsteenkasten, meubels met ingebouwde gootsteen, wastafels en meubels met ingebouwde wasbak, zuigkappen, ventilatoren en luchtverversers, waarmee een keuken of badkamer zijn uitgerust.

De Fiscus stelt dat deze opsomming beperkend is, zodat alles wat niet op de lijst voorkomt, niet onder de reglementering valt, zoals huishoudtoestellen (in een ingerichte keuken), (vaat)wasmachines, koelkasten, fornuizen, ovens, diepvriezers en linnendroogkasten.

Dit geldt niet als het toestel werkelijk is geïncorporeerd in het gebouw, zoals sommige koelinstallaties in beenhouwerijen en viswinkels.

In het kader van de B.T.W.-verleggingsregeling werd gevonnist dat elektrische inbouwapparaten in de keukens (kookplaat, oven, koelkast en vaatwas) onroerend zijn door hun aard als zij geplaatst zijn in een inbouwkeuken²⁸, die met de woning is verbonden²⁹.

e. Luiken :

Luiken, rolluiken en rolgordijnen die aan de buitenkant van het gebouw zijn geplaatst.

f. Wand- of vloerbekleding :

Wand- of vloerbekleding, ongeacht of die bekleding of bedekking aan het gebouw is vastgehecht of eenvoudig ter plaatse op maat is gesneden volgens de afmetingen van de te bedekken oppervlakte³⁰.

Volgens de Fiscus b.v. behangpapier, vasttapijt, balatum, linoleum, waarbij niet vereist is dat b.v. het vasttapijt aan de grond is vastgekleefd; het ter plaatse op maat snijden volstaat.

4°. De terbeschikkingstelling van personeel.

De terbeschikkingstelling van personeel houdt in dat iemand zijn werknemers ter beschikking stelt van een derde, die hen tewerkstelt en over hen een deel van het gezag uitoefent, dat normaal aan de werkgever toekomt.

Het ter beschikking stellen van personeel voor het verrichten van aan de reglementering onderworpen werkzaamheden is zelf een activiteit, waarop de reglementering van toepassing is³¹.

---

²⁸ In daartoe geschikte kasten of ruimten, waarin ze zodanig vastgeankerd zijn dat ze niet zonder schade verwijderd kunnen worden.

²⁹ Burg. Rb. Gent, 12 maart 1991, T. Vred., 1991, 212; Vrederechter Asse, 6 november 1998, De Fiscale Koerier, 1998, 98/562.

³⁰ Art. 20, § 2, 3 K.B. 29 december 1992.

³¹ Art. 20, § 2, in fine K.B. 29 december 1992.

Daaruit volgt dat de aannemer, die een beroep doet op iemand om hem personeel ter beschikking te stellen voor de uitvoering van aan de reglementering onderworpen werkzaamheden, dus een beroep op een onderaannemer. Op welke relatie de reglementering van toepassing is.

Het ter beschikkingstellen van werknemers kan gedaan worden door:

- een uitzendkantoor.

Het ter beschikking stellen van werknemers is namelijk verboden als het niet wordt uitgeoefend in het kader van de *uitzendarbeid*³² en dit volgens de regels, die gelden voor de *tijdelijke arbeid*.

Voor de ondernemingen, die onder het paritair comité voor de bouw ressorteren, regelen C.A.O.'s het beroep doen op uitzendarbeid, die slechts mogelijk is bij de vervanging van een werkonbekwame arbeider of bij een tijdelijke vermeerdering van werk³³.

- een werkgever.

Een werkgever kan, *naast zijn gewone activiteit*, zijn vaste werknemers voor een beperkte tijd ter beschikking stellen³⁴.

In de bouwsector regelt een C.A.O. de terbeschikkingstelling van personeel tussen bouwondernemingen; die is slechts mogelijk bij een tijdelijke vermeerdering van werk of de uitvoering van specifieke werken³⁵.

Het klassieke voorbeeld van de uitvoering van een *specifiek werk* is het huren van een uitrusting (b.v. een torenkraan) met een gespecialiseerde bestuurder.

Zo stelt het Hof van Beroep te Bergen³⁶ dat het huren van een tractor met bediener onder het toepassingsgebied valt:

"Attendu qu'aux termes d'un bon de commande du 16 avril 1980, numéroté 71/80/0003, la S.A. S., actuellement S.A. B., "passe commande" à l'Entreprise B., actuellement S.P.R.L. S. N. en faillite, pour la "location d'un tracteur Case 580 avec retro, y compris machiniste au taux de 850 francs/heure";

Attendu que ce bon spécifie notamment : "Ce prix comprend: l'engin et son équipement, les salaires et déplacements de l'opérateur, les lubrifiants, les assurances, les entretiens, les réparations et remplacements de pièces d'usure ainsi que toutes sujétions";

---

³² Art. 31 van de Wet van 24 juli 1987 op de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, Bouw-wetboek, Soc., IX.

³³ C.A.O. van 22 november 2001, Bouw-wetboek, Soc. IX/E, die o.m. stelt dat degene, die een beroep doet op een uitzendkantoor, moet geregistreerd zijn (art. 6) en de C.A.O. van 11 september 2003, Bouw-wetboek, Soc. IX/F.

³⁴ Art. 32 van de wet van 24 juli 1987.

³⁵ C.A.O. van 30 april 1998, Bouw-wetboek, Soc. IX/A, die o.m. stelt dat beide partijen moeten geregistreerd zijn.

³⁶ 25 mei 1988, J.L.M.B., 1988, 1107.

Que le bon indique également : "Délai et lieu de livraison : chantier de Gerpinnes, début le 8 avril 1980";

Attendu qu'il s'agit d'un chantier ayant à tout le moins pour objets le placement de bordures, de gravier, de béton, de pavés et de sable, des travaux de terrassement en vue, notamment, de l'égouttage et du placement de lignes téléphoniques, et des travaux de remblayage et de nivelage (voyez les bons de chantier figurant aux dossiers des parties);

Qu'il n'est en outre pas contestable que le tracteur a effectivement été mis à la disposition de la S.A. B. avec un machiniste, Mr. G. B. (comp. le taux horaire convenu de 850 francs et le taux minimum facturé, du même montant);

Attendu que l'article 1er, 1°, de l'arrêté royal du 5 octobre 1978 ... dispose que lesdits articles 299bis et 30bis sont d'application pour l'exécution d'un travail immobilier et que, par travail immobilier, il y a lieu d'entendre: tout travail de construction, de transformation, d'achèvement, d'aménagement, de réparation, d'entretien, de nettoyage et de démolition, de tout ou partie d'un immeuble par nature, ainsi que toute opération comportant à la fois la fourniture d'un bien meuble et son placement dans un immeuble, en manière telle que ce bien meuble devienne immeuble par nature;

Attendu que l'article 1er, 5°, du même arrêté royal ajoute que lesdits articles 299bis et 30bis sont également d'application pour l'activité de mise à la disposition de personnel en vue de l'exécution d'un travail immobilier;

Attendu qu'il apparaît ainsi que lesdits articles 299bis et 30bis sont d'application en l'espèce; que l'article 1er, 5°, de l'arrêté royal du 5 octobre 1978 ne fait aucune distinction d'aucune sorte;"

Aannemers, die niet onder het paritair comité van de bouw ressorteren, zoals elektriciens, metaalconstructie-ondernemingen, onderhouds-ondernemingen, tuinaannemers, schouwvegers, land- en bosbouw-ondernemingen mogen - buiten de aan de bouwsector opgelegde beperkingen - een beroep doen op hun ter beschikking gestelde werknemers.

TER BESCHIKKINGSTELLING OF EIGEN PERSONEEL

Een subtiel geval van al dan niet ter beschikkingstelling van personeel werd voorgelegd aan het Hof van Beroep te Antwerpen³⁷. Het betrof een samenwerking tussen ondernemingen van dezelfde groep : een Belgische dochter van een Nederlandse firma doet een beroep op personeel van haar moederfirma voor de uitvoering van werken in België.

Het dochterbedrijf schrijft dit personeel in op haar personeelsregister, betaalt de (Belgische) getrouwheidszegels en vereffent aan haar moederfirma de door deze laatste (op basis van de Belgische C.A.O. in de bouwsector) berekende lasten, en (volgens het Nederlandse recht) berekende (door de moeder aan de Nederlandse instanties door te storten) sociale zekerheidsbijdragen en bronbelasting.

De Belgische fiscus vervolgt de dochter wegens de niet-inhouding van 15 % op de facturen voor het ter beschikking gestelde personeel.

---

³⁷ 20 oktober 1987, F.J.F., 1988, 103; Courr. Fisc., 1987, 476, L. Vanheeswijck.

Het arrest besluit dat het niet ging om de terbeschikkingstelling van personeel door de moeder, vermits het personeel in dienst werd genomen door de dochter. De fiscale en sociale verplichtingen (sommige onderworpen aan het Belgische en andere aan het Nederlandse recht) werden correct nageleefd en hebben geen weerslag op de juridische kwalificatie van de constructie.

Zou het niet nuttig geweest zijn de verhouding tussen het personeel en de moeder tijdens de uitvoering van de werken na te kijken. Waren de tussen hen lopende arbeidsovereenkomsten in die periode beëindigd of geschorst of was het personeel integendeel - zoals de fiscus opwerpt - nog blijvend verbonden met de moeder. Het feit dat zij de arbeiders doorbetaalt en de lonen en lasten aan de dochter "voor hun prestaties die zij in dienst van de dochter hebben uitgevoerd" factureert, bewijst dit.

WERKZAAMHEDEN IN BELGIË.

Wegens het territorialiteitsbeginsel is de reglementering slechts van toepassing op de in België verrichte werkzaamheden.

Zij geldt niet voor buiten België uitgevoerde werken, zelfs zo een Belgische opdrachtgever daarvoor een beroep doet op een Belgische aannemer³⁸. Zij is echter wel van toepassing op buitenlandse aannemers, die in België werken uitvoeren, zelfs in opdracht van een buitenlandse opdrachtgever.

5°. Niet geviseerde activiteiten.

a. De levering zonder plaatsing.

De loutere levering van een goed zonder dat het wordt ingewerkt, aangehecht of geplaatst in een onroerend goed, valt niet onder de reglementering³⁹.

Zo valt de levering van stortklaar beton, of van holle weefsels en vloerbeschotten, niet onder de reglementering. Dit is wel het geval als de aannemer het beton in de bekisting giet of pompt, en de weefsels of vloerbeschotten op de gemetselde muren aanbrengt.

Anderzijds valt de plaatsing zonder levering wel onder de reglementering.

b. Intellectuele prestaties.

Intellectuele prestaties vallen niet onder het bouwen of inrichten van een onroerend goed of het leveren en aanhechten van een roerend goed, en zijn niet onderworpen aan de reglementering, zelfs al staan ze er in verband mee.

De reglementering is dus niet van toepassing op de activiteiten van architecten, ingenieurs, landmeters, studiebureaus en coördinatiekantoren.

---

³⁸ Advies Stuurgroep, 15 december 1978.

³⁹ Het Arbeidshof te Luik, 27 februari 2002, Juridat, past de inhoudingsplicht m.i. ten onrechte toe op de levering van deuren e.a., zonder dat de factuur melding maakt van hun installatie, omdat deze elementen bestemd zijn voor de afwerking van het gebouw in oprichting.